

De blik van een vernieuwer

Wat is de toekomst van bewegen binnen de school en hoe dragen innovaties daar aan bij?

Met die vraag werd ik als programmamanager

Sportaccommodaties en Sportstimulering bij

InnoSportNL gevraagd een doorwrocht stuk

te schrijven voor dit nummer van *Lichamelijke*

Opvoeding met het onderwerp accommodatie,

***bouw en innovaties.* Door: Cees Verhoef**

Door mijn hoofd schoot natuurlijk dat dit een unieke kans was om 'out of the box denken' eens flink onder de aandacht te brengen bij een doelgroep die bij mij als behoudend bekend staat. De redactie vroeg me naar 'best practices' en onze innovatieve visie op de mogelijkheden die nieuwbouw en verbouw kunnen bieden. Je begrijpt dat ik die kans niet kan laten schieten.

De ideale school

Stel je je eens voor: een school waar de lokalen in lage paviljoens gelegen zijn langs de randen van een sportterrein, een grasveld, een paar basketbalvelden et cetera.

's Morgens tussen 08:00 en 09:00 uur komen de leerlingen aan, verreweg het grootste deel op de fiets. In de korte pauzes zie je de leerlingen zich met versnelde tred bewegen. In de langere pauzes wordt gebruik gemaakt van alle open ruimtes om te chillen, maar ook een (basket) balletje te gooien, te tafeltennissen en een lekkere wandeling te maken. Tussen de fietsenstalling zie je leerlingen geïmproviseerd een spelletje touwtjespringen doen.

Deze school, met 1200 leerlingen voldoet aan de beweegnorm, dit ondanks het feit dat voor elke klas op het rooster slechts twee lesuren sport per week zijn ingepland.

Er is maar één echte gymzaal. In de zomer, maar ook het grootste deel van de winter wordt dus enthousiast gebruik gemaakt van het sportveld. Slechts heel af en toe zijn de omstandigheden zo bar dat men uit moet wijken naar een sporthal in de buurt.

Verspreid door het gebouw heen, maar vooral in de buurt van de kantine(s) zijn sportruimtes waar leerlingen kunnen tafeltennissen en andere tafelspelen kunnen beoefenen. In de kantine zijn hoekjes waar men zich in denksporten verdiept.

De sportafdeling van deze school heeft uitstekende relaties met een sportclub in de omgeving, laten we zeggen de basketbalvereniging. Docenten en de club werken samen om talent te ontwikkelen. Het percentages basketballers op deze school is dan ook hoger dan gemiddeld. Hetzelfde geldt voor de binding van de scholieren met die club. Tijdens de wedstrijden van het topteam van de club zie je dan ook veel leerlingen van de school op de tribune zitten.

Hoe mooi zou het niet zijn om zo'n school nu echt te ontwikkelen. Goed ingebed in de samenleving en optimaal gebruik makend van eigen gebouwen én de directe omgeving. Iedereen weet dat het opdoen van cognitieve vaardigheden en gezond bewegen hand in hand, tot betere resultaten leiden dan alleen maar 'leren'. Het is ook gemeengoed dat er naast motorische vaardigheden zoals evenwicht, vangen, klimmen, kracht en vallen, ook voldoende bewegen moet worden om in de huidige samenleving lang, gezond en daar mee hopelijk gelukkig te kunnen leven. Zo'n vet fitte school dus.

Illusie of werkelijkheid?

Beschrijf ik hierboven een 'best practice'? Welnee, dit was de situatie van mijn eigen middelbare school in een dorp op de Zuid-Hollandse eilanden medio jaren '70 van de vorige eeuw. Het was een toevallig ontstane situatie in een (te) snel gegroeide streekschool. Een oud gebouw met een sportveld dat successievelijk langs de randen steeds meer noodgebouwen had gekregen om de groei te kunnen accommoderen.

De hierboven beschreven situatie bestond alleen maar bij de gratie van het feit dat het personeel en dus de leerlingen er wat van wilden maken. Hoe is het daarna gegaan?

In de jaren '80 is de hele organisatie geconcentreerd in een prachtig nieuw gebouw, zonder sportvelden. In het oude hoofdgebouw zijn nu appartementen en op het oude sportterrein staan huizen. Ook de plaatselijke basketbalclub speelt allang geen hoofdklasse meer, terwijl toch de bevolking van het dorp meer dan verdubbeld is.

Leermomentje

Als het dan geen best practice is, kan je er wel iets van opsteken? Jawel, om de jeugd voor, tijdens en na schooltijd meer en

HANS DIJKHOEF

Het kan ook behelpen zijn

Maquette zwembad

beter te laten bewegen is veel meer nodig dan nieuwbouw van de accommodatie. Het vraagt ook om nieuwbouw van het denkraam. Eigenlijk gaat het daarbij niet alleen over jullie als sportdocenten, maar over het gehele docentenkorps en de staf ten aanzien van sporten en bewegen op school. De uitdaging is dus om al deze elementen op een natuurlijke manier in een gemiddelde schooldag te bouwen en dit niet alleen te concentreren op die paar uurtjes sportles, in de gymzaal.

Als je er goed over nadenkt, zou de essentie van het sport- en beweegaanbod op scholen misschien wel veel meer gericht moeten zijn op de (directe) omgeving van de school, dan op de sportzaal.

Tijden veranderen

Hallo, er is natuurlijk wel wat veranderd, sinds die tijd Opa! Computergebruik thuis, de welvaart is toegenomen en de beschikbare ruimte is afgenomen. Er is grote interesse in 'er goed uitzien' en daarom fit zijn. Maar ook in 2010 is de behoefte aan individuele expressie nog steeds goed voelbaar, niet alleen in de communicatie, maar ook in lifestyle, sporten en bewegen.

Fitness, hardlopen, maar ook urban sports (bijvoorbeeld parkour, skaten, hiphop, streetdance) en vechtsporten zijn blij met de groeiende belangstelling voor hun sporten.

Het koppelen van de sportlessen naar dit soort sporten biedt dus kansen. Veel van deze sporten kenmerken zich namelijk door relatief beperkte infrastructuurbehoefte of juist door gebruik van de beschikbare openbare ruimte.

Tegelijkertijd bieden ze een enorm potentieel aan mogelijkheden om vaardigheden te verbeteren. Balans, kracht, coördinatie en teamwork zijn ook hier voorwaarden om deze sporten goed te kunnen beoefenen.

Het goede nieuws is dus dat die grote groene ruimte van mijn oude school misschien wel vervangen kan worden door andere meer 'urban' 3D ruimtes. De inrichting hiervan is natuurlijk niet te vergelijken met die van een traditionele gymzaal en sportveld maar misschien zelfs wel kosteneffectiever, mits er bereidheid is je denkraam in de verbouwing mee te nemen.

Hoe mooi zou het zijn als.....

Als er sprake is van nieuwbouw, verhuizing of verbouw dan roep

ik jullie op om meteen in bres te springen voor het integreren van beweging in het totale school concept. Maak een visie samen met collega docenten en leerlingen rondom die "Hoe mooi zou het zijn als....." vraag. Bijvoorbeeld hoe mooi zou het zijn als:

- Leerlingen na elke les tien minuten zouden bewegen om even het hoofd weer leeg te maken.
- Leerlingen in de pauzes als vanzelf een balletje gaan trappen, gooien of slaan.
- Leerlingen altijd op de fiets of lopend naar school komen.
- Docenten zelf ook in de pauzes eens even lekker gingen bewegen.
- Gezonde lifestyle wordt gestimuleerd door in de kantines een evenwichtig aanbod van voeding aan te bieden.
- Er op school een hoofd 'animatie' zou zijn die leerlingen en docenten telkens weer verrast door iets nieuws te organiseren ten aanzien van beweegaanbod, toernooitjes, clinics en uitwisseling met sportverenigingen.
- De school geen brommer/scooterstalling meer nodig had.
- De school al voor het derde jaar op rij de Nederlandse Scholieren Ultimate Frisbee heeft gewonnen.
- Tien leerlingen van jouw school meedoen aan het Amsterdamse Parkour (free running) wedstrijd voor scholieren en studenten.
- En ga zo maar door.....

Futuristische school

Tot slot

Droom eerst gerust eens lekker door. Pas als je veel van dit soort vragen op een rij hebt staan, begin je te zien welke vernieuwing er voor jouw school en jouw team nodig is. Houd dié visie voor ogen bij het ontwikke-

len van de plannen. Compromissen komen later wel. Immers, als het niet lukt met de school alléén, terwijl de visie wel deugt, dan ga je toch eens in je omgeving met andere maatschappelijke organisaties praten (zoals sportclubs). Hier kun je eens kijken of je het op een andere manier wel voor elkaar kunt krijgen.

En als je voor het realiseren van je visie iets moet vernieuwen dat écht nog niet bestaat, of nog nooit eerder is gedaan, bel dan gerust eens met InnoSportNL. Misschien kunnen wij helpen dat laatste stukje vernieuwing ook nog waar te maken.

Cees Verhoef is innovatiemanager Sportaccommodaties en Sportstimulering bij InnoSportNL

Correspondentie:

cees.verhoef@innosport.nl